

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра криміналістики та судової медицини**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

. 2024

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ КРИМІНАЛІСТИКИ**

Статус дисципліни – вибіркова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – цивільна безпека(26)
Спеціальність – правоохоронна діяльність (262)
Освітня програма – правоохоронна діяльність (поліцейський)
Форми здобуття вищої освіти – денна, заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – залік

Розробники:

Юлія КОМАРИНСЬКА – професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Лариса БАСЮК – старший викладач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

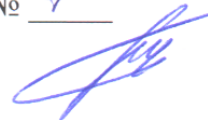
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри криміналістики та судової медицини
Протокол від 11. 04. 2024 року № 21

**Завідувач кафедри
криміналістики та судової медицини**

 Андрій АНТОЩУК

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 24. 07. 2024 року № 7

Голова науково-методичної ради

 Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 202__/202__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

Протокол засідання кафедри від
____.____. 202__ № ____
Завідувач кафедри

Протокол засідання науково-методичної
ради від _____._____. 202__ № ____
Голова НМР

Робоча програма переглянута на 202__/202__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

Протокол засідання кафедри від
____.____. 202__ № ____
Завідувач кафедри

Протокол засідання науково-методичної
ради від _____._____. 202__ № ____
Голова НМР

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни є інноваційні теоретичні напрацювання в криміналістиці, що впроваджуються на сучасному етапі у практичну діяльність правоохоронних органів та судово-експертних установ.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Проблеми сучасної криміналістики» є формування системи знань щодо сучасних розробок криміналістики та її новітніх досягнень, найбільш перспективних напрямів розвитку криміналістичної техніки та судової експертизи, прогресивних методів, прийомів та засобів роботи з речовими доказами, комп'ютерних програм, інформаційних комплексів та інших інноваційних розробок, що використовуються на сучасному етапі правоохоронними органами та судово-експертними установами, а також вироблення вміння застосовувати здобуті знання для їх реалізації у практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Проблеми сучасної криміналістики» є:

- ознайомлення з інноваційними напрацюваннями в криміналістиці, що впроваджуються на сучасному етапі у практичну діяльність правоохоронних органів та судово-експертних установ;
- розширення кола знань про засоби і методи розслідування та попередження кримінальних правопорушень;
- ознайомлення з досягненнями світової та вітчизняної криміналістичної науки;
- набуття навичок практичної діяльності в розслідуванні кримінальних правопорушень, забезпеченні прав і свобод громадян, гарантованих Конституцією України;
- формування у здобувачів вищої освіти стійкої особистої громадянської позиції, розвиток навичок аналітичного мислення, виховання критичного та неупередженого ставлення до громадян, які потрапили в орбіту кримінальних процесуальних відносин, незалежно від їх процесуального статусу.

Пререквізити: «Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності», «Юридична компаративістика», «Право Європейського Союзу», «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів».

Перелік компетентностей відповідно до освітньої програми:

Інтегральна компетентність:

- Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для роз'яснення складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
- СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

Результати навчання:

- РН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.
- РН15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.
- РН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- інформаційні технології у правозастосовній діяльності;
- інновації у боротьбі зі кримінальною протиправністю, пов'язаною з комп'ютерними системами та даними;
- поняття, значення та правові підстави використання цифрової фотографії у кримінальному судочинстві;
- можливості сучасної цифрової техніки;
- способи захисту результатів цифрової фотозйомки;
- можливості використання цифрової техніки в експертній практиці;
- техніко-криміналістичні прийоми роботи із програмним забезпеченням під час опрацювання цифрових фотозображень;
- поняття, види та криміналістичне значення електронних носіїв інформації;
- правила поводження з електронними носіями інформації;
- можливості техніко-криміналістичного дослідження мобільних телефонів;
- можливості техніко-криміналістичного дослідження комп'ютерів;
- поняття, класифікація та криміналістичне значення мікрооб'єктів – речових доказів;
- правила поводження з мікрооб'єктами та їх предметами-носіями;
- криміналістичні прийоми виявлення предметів – носіїв мікрооб'єктів і мікрооб'єктів під час проведення слідчих (розшукових) дій;
- порядок підготовки матеріалів для експертизи мікронакладань;
- поняття та значення криміналістичного відеозапису;
- методи здійснення відеозйомки;
- способи і прийоми відеофіксації, які використовуються під час проведення процесуальних дій;
- можливості звукозапису як способу фіксації вербальної інформації;
- правові засади та основні випадки використання звукозапису у кримінальному провадженні;

- тенденції розвитку судової експертизи;
- нові види судових експертиз та їх завдання;
- інформаційні технології у діяльності судового експерта;

вміти:

- здійснювати фіксацію результатів слідчих (розшукових) дій за допомогою цифрової фототехніки;
- здійснювати процесуальне оформлення результатів цифрової фотозйомки;
- проводити фотозйомку за несприятливих умов;
- оцінювати результати застосування цифрової фотозйомки;
- вміло поводитися з електронними носіями інформації;
- правильно поводитися з мікрооб'єктами та їх предметами-носіями;
- користуватися збільшувальними приладами та освітлювальною технікою;
- здійснювати фіксацію, вилучення мікрооб'єктів та предметів – носіїв мікрооб'єктів;
- проводити мікрофотозйомку та опис мікрооб'єктів та предметів – носіїв мікрооб'єктів;
- використовувати техніко-криміналістичні засоби для виявлення, фіксації та вилучення слідів, інших речових доказів, фіксації ходу та результатів слідчих (розшукових) дій;
- кваліфіковано готувати і призначати різні види криміналістичних та інших експертиз;
- використовувати під час розслідування кримінальних правопорушень дані криміналістичних обліків.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
	д/б	ксф	д/б	Ксф
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки			
	2-й	-	2-й	-
	Семестр			
	3-й	-	3-й	-
Загальна кількість годин – 90	Лекції			
	2 год.	-	2 год.	-
	Семінарські			

	2 год.	-	-	-
	Практичні			
	26 год.	-	14 год.	-
	Самостійна робота			
	60 год.	-	74 год.	-
	Вид контролю			
	Залік			

3. Тематичний план (державна форма здобуття вищої освіти)

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	сем	п.	с.р.		л	сем	п.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Інформаційні технології у криміналістиці та їх впровадження у правозастосовну діяльність	14		2	2	10	14			2	12
Тема 2. Використання цифрової фотозйомки у кримінальному судочинстві	16			6	10	14			2	12
Тема 3. Криміналістичні прийоми виявлення та фіксації інформації на електронних носіях	14			4	10	14			2	12

Тема 4. Виявлення, фіксація, вилучення та дослідження мікрооб'єктів	14			4	10	14			2	12
Тема 5. Відео- та звукозапис у криміналістиці	16			6	10	14			2	12
Тема 6. Сучасні можливості судових експертиз	16	2		4	10	20	2		4	14
Усього годин з Дисципліни	90	2	2	26	60	90	2	0	14	74

4. Плани семінарських і практичних занять

Тема 1. Інформаційні технології у криміналістиці та їх впровадження у правозастосовну діяльність

семінарське заняття – 2 години

1. Поняття інформаційних технологій. Інформаційні технології у правозастосовній діяльності.
2. Можливості інформаційних технологій. Напрями використання інформаційних технологій у досудовому розслідуванні.
3. Проведення слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції.
4. Інновації у боротьбі зі кримінальною протиправністю, пов'язаною з комп'ютерними системами та даними.

практичне заняття – 2 години

1. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
2. Вирішення тестових завдань.

Тема 2. Використання цифрової фотозйомки у кримінальному судочинстві

практичне заняття – 6 годин

1. Опитування з навчальних питань:
 - 1.1. Поняття, значення та правові підстави використання цифрової фотографії у кримінальному судочинстві.
 - 1.2. Сучасна цифрова фототехніка та її можливості.
 - 1.3. Використання цифрової техніки в експертній практиці.
 - 1.4. Оцінка результатів застосування цифрової фотозйомки.
 - 1.5. Особливості фіксації результатів слідчих (розшукових) дій за допомогою цифрової фототехніки.
 - 1.6. Фотозйомка за несприятливих умов.
 - 1.7. Техніко-криміналістичні прийоми з програмним забезпеченням під час опрацювання цифрових фотозображень.
2. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

3. Вирішення тестових завдань.

Тема 3. Криміналістичні прийоми виявлення та фіксації інформації на електронних носіях

практичне заняття – 4 години

1. Опитування з навчальних питань:
 - 1.1. Поняття, види та криміналістичне значення електронних носіїв інформації.
 - 1.2. Правила поводження з електронними носіями інформації.
 - 1.3. Огляд терміналу мобільного зв'язку.
 - 1.4. Послідовність процедури попереднього техніко-криміналістичного дослідження комп'ютерів.
 - 1.5. Попереднє техніко-криміналістичне дослідження мобільних телефонів.
 - 1.6. Попереднє техніко-криміналістичне дослідження комп'ютерів.
2. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
3. Вирішення тестових завдань.

Тема 4. Виявлення, фіксація, вилучення та дослідження мікрооб'єктів

практичне заняття – 4 години

1. Опитування з навчальних питань:
 - 1.1. Поняття, класифікація та криміналістичне значення мікрооб'єктів – речових доказів.
 - 1.2. Криміналістичні прийоми виявлення, фіксації та вилучення предметів – носіїв мікрооб'єктів і мікрооб'єктів під час проведення слідчих (розшукових) дій.
 - 1.3. Фіксація, вилучення мікрооб'єктів та предметів – носіїв мікрооб'єктів.
 - 1.4. Порядок отримання порівняльних зразків для криміналістичного дослідження мікрооб'єктів.
 - 1.5. Експертиза мікронакладань.
2. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
3. Вирішення тестових завдань.

Тема 5. Відео- та звукозапис у криміналістиці

практичне заняття – 6 годин

1. Опитування з навчальних питань:
 - 1.1. Звукозапис як спосіб фіксації вербальної інформації.
 - 1.2. Правові засади та основні напрями використання звукозапису у кримінальному провадженні.
 - 1.3. Поняття та значення криміналістичного відеозапису.
 - 1.4. Прийоми здійснення відеозйомки під час проведення процесуальних дій.
 - 1.5. Методи відеофіксації, що використовуються під час проведення процесуальних дій.

- 1.6. Процедура забезпечення надійності фіксації інформації цифровими звукозаписувальними пристроями.
2. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
3. Вирішення тестових завдань.

Тема 6. Сучасні можливості судових експертиз

лекційне заняття – 2 години

1. Тенденції розвитку судової експертизи.
2. Класифікація судових експертиз.
3. Нові види судових експертиз та їх завдання.
4. Інформаційні технології у діяльності експерта.

практичне заняття – 4 години

1. Опитування з навчальних питань:
 - 1.1. Тенденції розвитку судової експертизи.
 - 1.2. Класифікація судових експертиз.
 - 1.3. Нові види судових експертиз та їх завдання.
 - 1.4. Інформаційні технології у діяльності експерта.
 - 1.5. Інформаційно-пошукові системи, що використовуються судовими експертами.
 - 1.6. Види та типова структура автоматизованих робочих місць судового експерта.
2. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
3. Вирішення тестових завдань.

5. Завдання для самостійної роботи

До завдань для самостійної роботи у формі тестового контролю здобувачі вищої освіти можуть отримати доступ на сайті НАВС у розділі «Дистанційні курси» за посиланням: <https://dn.naiau.kiev.ua/login/index.php> за допомогою індивідуального логіну і паролю.

6. Індивідуальні завдання

1. Інформаційні технології, що викликали появу нових можливостей для вчинення кримінальних правопорушень на національному, міжнародному і транснаціональному рівнях.
2. Напрями використання інформаційних технологій у досудовому розслідуванні.
3. Переваги та додаткові можливості цифрової фотозйомки порівняно з аналоговою фототехнікою.
4. Специфіка збереження результатів цифрової фотозйомки на носіях комп'ютерної інформації.
5. Правила поводження з електронними носіями інформації.

6. Огляд і використання інформації зі смарт-карт.
7. Правила поводження з мікрооб'єктами та їх предметами-носіями.
8. Прийоми виявлення невидимих (слабовидимих) мікрочастинок.
9. Переваги відеозапису перед іншими способами фіксації доказової інформації.
10. Переваги використання звукозапису у кримінальному провадженні.
11. Сучасні методики дослідження матеріалів, речовин та виробів.
12. Сучасні можливості судово-медичної експертизи.

7. Методи навчання

Методи навчання

• Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів протягом лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувачів на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів, ставлячи їм запитання для роздумів, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція слугує для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, введення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

• Наочні методи

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та демонстрації власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

• Практичні методи: вправи, складання процесуальних документів. Проведення слідчих (розшукових) дій. Ці методи не несуть нової навчально-пізнавальної інформації, а слугують лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.

• Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

• Рольова гра:

пояснення фабули (змісту й умов гри);
підготовка дійових осіб для виконання своїх ролей;
підготовка учнів-експертів, ведучого.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль – усний (у вигляді індивідуального або групового опитування, аналізу ділових ситуацій, ділових ігор) або письмовий (у вигляді контрольної роботи, тестів). Форми поточного контролю з кожної теми визначає викладач.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає два теоретичні питання.

Методи контролю. Поточний контроль здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом: проведення експрес-опитувань, тестування, підготовки доповідей і рефератів. При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Практичні заняття проводяться з використанням можливостей навчально-тренувальних полігонів та робочих місць з інсценованою слідовою картиною кримінальних правопорушень.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)								Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60%</i>								<i>max 40%</i>	<i>max 100%</i>
T.1.1	T.1.2	T.2.1	T.2.2.	T.2.3.	T.3.1	T.3.2	Самостійна робота	залік	
5	5	5	5	5	5	5	5		
T.4.1	T.4.2	T.5.1	T.5.2	T.5.3	T.6.1	T.6.2	Самостійна робота		
5	5	5	5	5	5	5	5		
60								40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанційного навчання

Інструменти. Використання інструментів, що входять до переліку криміналістичної техніки обирається викладачем, виходячи з теми навчальної дисципліни.

Обладнання. Для закріплення теоретичних знань та відпрацювання практичних навичок здобувачами вищої освіти за темами навчальної дисципліни необхідно використовувати навчально-тренувальні полігони.

Програмне забезпечення. Для забезпечення можливості організації дистанційного навчання може використовуватися платформа Zoom, середовище Classroom, Moodle «Мудл», Соціальні мережі та Telegram.

10. Перелік питань/завдань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Інформаційні технології у правозастосовній діяльності.
2. Інновації у боротьбі зі кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з комп'ютерними системами та даними.
3. Поняття, значення та правові підстави використання цифрової фотографії у кримінальному судочинстві.
4. Сучасна цифрова фототехніка та її можливості.
5. Використання цифрової техніки в експертній практиці.
6. Оцінка результатів застосування цифрової фотозйомки.
7. Поняття, види та криміналістичне значення електронних носіїв інформації.
8. Попереднє техніко-криміналістичне дослідження мобільних телефонів.
9. Попереднє техніко-криміналістичне дослідження комп'ютерів.
10. Поняття, класифікація та криміналістичне значення мікрооб'єктів – речових доказів.
11. Криміналістичні прийоми виявлення, фіксації та вилучення предметів – носіїв мікрооб'єктів і мікрооб'єктів під час проведення слідчих (розшукових) дій.
12. Експертиза мікронакладань.
13. Поняття та значення криміналістичного відеозапису.
14. Звукозапис як спосіб фіксації вербальної інформації.
15. Правові засади та основні напрями використання звукозапису у кримінальному провадженні.
16. Тенденції розвитку судової експертизи.
17. Нові види судових експертиз та їх завдання.
18. Інформаційні технології у діяльності експерта.
19. Особливості фіксації результатів слідчих (розшукових) дій за допомогою цифрової фототехніки.
20. Фотозйомка за несприятливих умов.
21. Техніко-криміналістичні прийоми з програмним забезпеченням під час опрацювання цифрових фотозображень.
22. Правила поводження з електронними носіями інформації.

23. Огляд терміналу мобільного зв'язку.

24. Послідовність процедури попереднього техніко-криміналістичного дослідження комп'ютерів.

25. Криміналістичні прийоми виявлення предметів – носіїв мікрооб'єктів і мікрооб'єктів під час проведення слідчих (розшукових) дій.

26. Фіксація, вилучення мікрооб'єктів та предметів – носіїв мікрооб'єктів.

27. Порядок отримання порівняльних зразків для криміналістичного дослідження мікрооб'єктів.

28. Прийоми здійснення відеозйомки під час проведення процесуальних дій.

29. Методи відеофіксації, що використовуються під час проведення процесуальних дій.

30. Процедура забезпечення надійності фіксації інформації цифровими звукозаписувальними пристроями.

31. Класифікація судових експертиз.

32. Інформаційно-пошукові системи, що використовуються судовими експертами.

33. Види та типова структура автоматизованих робочих місць судового експерта.

34. Інформаційні технології, що викликали появу нових можливостей для вчинення кримінальних правопорушень на національному, міжнародному і транснаціональному рівнях.

35. Напрями використання інформаційних технологій у досудовому розслідуванні.

36. Переваги та додаткові можливості цифрової фотозйомки порівняно з аналоговою фототехнікою.

37. Специфіка збереження результатів цифрової фотозйомки на носіях комп'ютерної інформації.

38. Правила поводження з електронними носіями інформації.

39. Огляд і використання інформації зі смарт-карт.

40. Правила поводження з мікрооб'єктами та їх предметами-носіями.

41. Прийоми виявлення невидимих (слабовидимих) мікрочастинок.

42. Переваги відеозапису перед іншими способами фіксації доказової інформації.

43. Переваги використання звукозапису у кримінальному провадженні.

44. Сучасні методики дослідження матеріалів, речовин та виробів.

45. Сучасні можливості судово-медичної експертизи.

46. Заходи обережності під час виявлення мікрочастинок.

47. Прийоми виявлення невидимих (слабовидимих) мікрочастинок.

48. Засоби фіксації мікрооб'єктів.

49. Методи вилучення мікрооб'єктів.

50. Поняття та значення криміналістичного відеозапису.

51. Технічні засоби відеозапису.

52. Принципи застосування відеозапису.

53. Спеціальні методи відеозйомки.

54. Операторські методи відеозйомки.

55. Об'єкти судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності.
56. Завдання судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності.
57. Об'єкти генотипоскопічної експертизи.
58. Завдання генотипоскопічної експертизи.
59. Нові види криміналістичних експертиз.
60. Поняття електронних носіїв інформації.

11. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти та їх коментарі

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
6. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Затверджена наказом МВС України від 07.07.2017 р. № 575. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>.
7. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України: Затверджена наказом МВС України від 10.09.2009 р. № 390. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09>.
8. Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: Затверджена наказом Міністерства юстиції України від 12.12.2011 р. № 3505/5. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11>.
9. Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: Затверджена наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1339. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/1378204>.
10. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: Затверджена наказом Міністерства юстиції України

від 08.10.1998 р. № 53/5. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

11. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи: Затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95>.

12. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: Затверджене наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1343. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>.

13. Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 р. № 1024. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-%D0%BF#n124>.

14. Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему органів внутрішніх справ України: Затверджене наказом МВС України від 12.10.2009 р. № 436. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-09>.

15. Порядок взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини: Затверджений спільним наказом МВС, МОЗ та Генеральної прокуратури від 29.09.2017 р. № 807/1193/279. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17>.

16. Порядок обліку фактів звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів і підрозділів поліції: Затверджений наказом МВС України, Міністерства охорони здоров'я України від 06.07.2016 р. № 612/679. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1051-16>.

Основна література:

1. The basics of criminalistic: educational manual / Antoshchuk A., Myrovskaya A., Sakovskyi A. and others. Kyiv: FOP Maslakov, 2018. 82 p.

2. Криміналістика: навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в 2-х частинах. Частина I: Вступ до курсу криміналістики. Криміналістична техніка / Б.Є. Лук'янчиков, Є.Д. Лук'янчиков, С.Ю. Петряєв. Київ: Нац. тех. ун-т України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського. 2017. 374 с.

3. Криміналістика: навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в двох частинах. Частина II: Криміналістична тактика. Методика розслідування / Б.Є. Лук'янчиков, Є.Д. Лук'янчиков, С.Ю. Петряєв. Київ: Нац. тех. ун-т України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського. 2017. 474 с.

4. Криміналістика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / К.О. Чаплинський, О.В. Лускатов, І.В. Пиріг та ін. 2-е вид, перероб. і допов. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

5. Криміналістика: підручник / Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша, О.О. Подобний, В.В. Тіщенко та ін. / за ред. В.В. Тіщенка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. 556 с.

6. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 1 / Ю.В. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

7. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 2 / Ю.В. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.

8. Криміналістика : підручник // В.В. Арешонков, Ю.М. Чорноус, А.В. Самодін та ін. ; за заг. ред. В.В. Пясковського ; МВС України, НАВС. Київ: Право. 2020. 752 с.

9. Криміналістика : підручник / Р. І. Благута, О. І. Гарасимів, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. 4-те вид., перероб. і допов. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 820 с.

Додаткова література:

1. Антонюк П.Є., Білоус І.В., Крилевич Р.Б., Приходько Ю.П., Саковський А.А., Фурман Я.В., Щербанюк Д.В. Використання дактилоскопічних сканерів підрозділами Національної поліції України: метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. 30 с.

2. Використання службових собак кінологічними підрозділами Національної поліції України для виявлення вибухових речовин в умовах воєнного стану [Текст] : метод. рек. / [В. В. Юсупов, А. О. Антощук, Ю. П. Приходько та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 46 с.

3. Використання спеціальних знань під час огляду сховища зі зброєю та боєприпасами на деокупованій території [Текст] : метод. рекомендації / [С. С. Охріменко, О. В. Александренко, Ю. П. Приходько]. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 44 с.

4. Дії учасників слідчо-оперативної групи на місці події, пов'язаної з вибухом [Текст] : метод. рек. / [Я.В. Фурман, Ю.П. Приходько, М.В. Нечеснюк, Н.В. Харечко]. К. : Нац. акад. внутр. справ, УкрДГРІ. 2018. 45 с.

5. Кофанов А.В. Криміналістичне дослідження вогнепальної зброї, патронів та слідів пострілу (судова балістика): практикум / А.В. Кофанов, О.С. Кофанова. К.: УкрДГРІ, 2018. 100 с.

6. Максимчук І. М., Сура О. М., Саковський А. А., Фурман Я. В. та ін. Дії поліції під час виявлення фактів незаконного поводження з небезпечними матеріалами. Метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 81 с.

7. Нечеснюк М.В., Климчук М.П., Патик А.А., Нарусевич О.С. Особливості роботи зі слідами біологічного походження людини при огляді місця події та призначення молекулярно-генетичної експертизи: метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 90 с.

8. Огляд науково-технічних засобів, що використовуються при розслідуванні злочинів, пов'язаних з використанням вибухових матеріалів (пристроїв) [Текст]: довід. вид. [Я. В. Фурман, В. В. Юсупов, Ю. П. Приходько, І. М. Максимчук]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. 75 с.

9. Особливості застосування безпілотних літальних апаратів органами та підрозділами поліції: метод. рек. / А.А. Саковський, І. М. Єфіменко, С.М. Науменко, С.І. Кравченко та ін. Київ. НАВС, 2022. 67 с.

10. Полтавський А. О., Нечеснюк М. В. Уніфікування судово-експертної діяльності у кримінальному провадженні в країнах із різними правовими системами :

практик. посібник / за заг. ред. Красюка І. П., Кримчука С. Г., Ткаченко Н. М., Чернявського С. С., Чечіля Ю. О. Київ : НАВС, 2023. 120 с.

11. Пошук та знешкодження саморобних вибухових пристроїв : метод. рекомендації / В. В. Юсупов, Ю. П. Приходько, Я. В. Фурман, К. Ю. Бобрик. Київ, 2017. 33 с.

12. Проведення слідчих (розшукових) дій із застосуванням звуко- та відеозаписувальних технічних засобів [Текст] : метод. рек. / [В. В. Невгад, Р. М. Дударець, А. А. Саковський, М. П. Климчук]. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2018. 67 с.

13. Свобода Є.Ю., Саковський А.А., Михальчук Т.В. Судова експертологія: практикум: навчально-практичний посібник для самостійної роботи та дистанційного навчання. Київ, 2024. 86 с.

14. Участь спеціаліста в розслідуванні порушень законів та звичаїв війни [Текст] : наук.-практ. довідник / [М. В. Нечеснюк, А. А. Вознюк, А. А. Саковський та ін.] ; за заг. ред. В. В. Чернея, М. С. Цуцкірідзе, С. Г. Кримчука. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 114 с.

15. Фурман Я.В., Нечеснюк М.В., Юсупов В.В. Збирання біологічних слідів людини під час огляду місця події: метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2023. 37 с.

16. Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія / Ю. М. Чорноус. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 492 с.

Інформаційно-довідкові системи, автоматизовані робочі місця, мультимедійні навчальні посібники, дистанційні курси

1. Автоматизоване робоче місце слідчого : інформаційно-довідкова програма / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, А. В. Самодін та ін. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://www.naiaau.kiev.ua/arm/slidch_new/start.html.

2. Інформаційне забезпечення органів Національної поліції : мультимедійний навч. посіб. / В. А. Кудінов, В. Г. Хахановський, В. М. Смаглюк. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiaau.kiev.ua/books/inform_zabezpechennia/index.html.

3. Інформаційні технології в діяльності Національної поліції : мультимедійний навч. посіб. / В. А. Кудінов, О. Є. Пакриш, В. В. Підвисоцький. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiaau.kiev.ua/books/inform_tekhnolohii/info/autors.html.

4. Криміналістика : дистанційний курс навчання / А. О. Антошук, В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус та ін. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://dn.naiaau.kiev.ua/login/index.php>.

5. Робоче місце експерта з трасологічних досліджень : навч. інформ.-довідкова програма. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiaau.kiev.ua/arm/arm_trasolog/index.html.

6. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : мультимедійний навч. посіб. / О. А. Осауленко, Г. М. Степанова, А. В. Самодін та ін. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiaau.kiev.ua/books/slidchi_rozdii/index.html.

7. Участь спеціаліста в огляді місця події : довідник : практичний посіб. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ.* URL : https://arm.naiu.kiev.ua/books/dovidnyk_ohliadmp/index.html.

Ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України	https://www.president.gov.ua
2. Офіційний портал Верховної Ради України	https://rada.gov.ua
3. Урядовий портал	https://www.kmu.gov.ua/control/
4. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини	http://www.ombudsman.gov.ua
5. Міністерство внутрішніх справ України	https://mvs.gov.ua
6. Національна поліція України	https://www.npu.gov.ua/
7. Міністерство освіти і науки України	https://www.mon.gov.ua
8. Міністерство юстиції України	https://minjust.gov.ua/ua
9. Верховний Суд України	https://www.scourt.gov.ua
10. Генеральна прокуратура України	https://www.gp.gov.ua/
11. <u>Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр</u>	https://dnkec.centrmia.gov.ua/
12. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз	https://kniise.com.ua/
13. Конгрес криміналістів	https://crimcongress.com/guide/
14. Національна академія внутрішніх справ	https://www.naiu.kiev.ua/
15. Національна академія правових наук України	https://www.aprnu.kharkiv.org/
16. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського	https://www.nbuv.gov.ua
17. Єдиний державний реєстр судових рішень	https://reyestr.court.gov.ua

**Професор кафедри криміналістики
та судової медицини НАВС
кандидат юридичних наук, доцент**

Юлія КОМАРИНСЬКА

**Старший викладач кафедри криміналістики
та судової медицини НАВС
кандидат юридичних наук**

Лариса БАСЮК